

ŞİİR ATÖLYEM

ŞİİR NEDİR?

Şiir duygu, hayal ve düşüncelerin bir düzene bağlı olarak anlatılmasıdır. Şiiri düz yazıdan ayıran ölçü, mısra, uyak gibi unsurlar vardır.

Mısra (dize): Şiirin her bir sırasına verilen isimdir.

Ölçü (vezin): Şiirde dizelerin hece sayısına göre bir uyum içinde olmasıdır.

Uyak (kafiye): Şiirde dizelerin sonunda tekrarlanan ve aynı ahengi veren heceler veya aynı görevde olmayan ancak benzeşen seslerdir.

ŞAİR KİMDİR?

Şair şiir söyleyen ve duygularını yazıya döken kişidir. Şairler ilk çağlardan bu yana, yazdıkları mısralarında toplumun ortak duygu ve düşüncelerini yansıtmışlardır. Onlar kendi toplumlarında her zaman öncü olmuş, düşünen, güzel söz söyleyen ve sözü dinlenen kişiler olarak kabul edilmişlerdir. Etraflarındaki olayları bir sanatçının bakış açısıyla algırlarlar. Az kelimeyle çok şey söyledikleri şiirleri ile toplumun âdeta rehberi olur, toplumun aydınlanmasında ve çeşitli konularda farkındalık kazanmasında insanlara öncülük ederler.

Bu kitapta şiirlerini okuduğın Orhan Veli de Türkçe'nin en sevilen, şiirleri bilinen, usta şairlerinden biridir. Yukarıda tanımını yaptığımız, ölçü ve vezin kullanarak yazılan şiir anlayışına yepyeni bir soluk getirmiştir.

ORHAN VELİ'YE GÖRE ŞİİR NEDİR?

Orhan Veli'ye göre şiir her şeyden önce bir "söz söyleme sanatı"dır. Şair arkadaşları Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday'la şiire yeni bir anlayış getirmişlerdir. Bu anlayışa göre, şiir ölçü ve uyak olmadan da pekâlâ yazılabilir. Bu fikir başlangıçta herkeşe farklı ve garip geldiğinden "Garip" adını almıştır.

Orhan Veli şiirlerini sade sözcüklerle, yalın ve kimi zaman da esprili bir tarzda yazmış, konularını gündelik hayattan ve gündelik hayatta yaşanan hikâyelerden almıştır. Bu kitapta 13. yüzyıldan günümüze uzanan, hatta bazıları daha da eskiye giden Nasrettin Hoca fıkralarını şiir diliyle yazarak yeniden ölümsüzleştirmiştir.

FIKRA NEDİR?

Kısa, nükteli ve güldürücü hikâyelere **fıkra** denir. Bu tür fıkralar daha çok sözlü edebiyat geleneğinin ürünleridir. Ders vermek, bir dünya görüşünü savunmak, herhangi bir düşüncüyü örnekle güçlendirmek ya da hoşça geçirmek için söylenirler.

Sosyal hayatta karşılaşılan ve içinden çıkılmaz güç işleri, aklı, bilgisi ve hazırcevaplığıyla mizahi bir biçimde çözen Nasrettin Hoca bu türün öncüsü kabul edilir.

ŞİİR OKURKEN NELER HİSSEDERİZ?

Orhan Veli'nin aşağıdaki şiirlerini yüksek sesle okur musun? Okurken neler hissettin? Şiirin sana hissettirdiği duyguları kavram kutularına yazarak bizimle paylaşmaya ne dersin?

AĞACIM

Mahallemizde
Senden başka ağaç olsaydı
Seni bu kadar sevmezdim.
Fakat eğer sen
Bizimle beraber
Kaydırak oynamayı bilseydin
Seni daha çok sevdim.

Güzel ağacım!
Sen kurduğun zaman
Biz de inşallah
Başka mahalleye taşınmış oluruz.

PIRPIRLI ŞİİR

Uyandım baktım ki bir sabah,
Güneş vurmuş içime;
Kuşlara yapraklara dönmüşüm;
Cümle âzâm isyanda;
Kuşlara, yapraklara dönmüşüm;
Kuşlara,
Yapraklara.

ŞİİRDE TEMA (ANA DUYGU) NEDİR?

Her eserin bir yazılış amacı vardır. Eserin yazılış amacına **tema** denir.

Şiirde işlenen duygular ve hayaller şiirin temasını oluşturur. Şiiri oluşturan her bölümün bir teması vardır. Bu temalar birleşerek şiirin ana temasını oluşturur.

ŞİİRDE TEMA NASIL BULUNUR?

Tema bir şiirde bir kelime ya da kelime grubuyla ifade edilir.

Şiirde temayı bulmak için öncelikle şiirin tamamına bakmalısın.

Şiirde en sık kullanılan kelime ya da kelime grubu tema olabilir. Örneğin, bir şiirde sürekli kuşlardan bahsedilmesi şiirin doğa sevgisi temasını işlediğini gösterebilir.

Şiirde temayı belirlememizi sağlayan yöntemlerden biri de başlığa bakmaktır. Bir şiirin başlığı o şiirin teması ile bağlantılı olabilir.

Aşağıdaki şiirlerin sende çağrıştırdığı duygulardan hareketle temasını (ana duygusunu) yazar mısın?

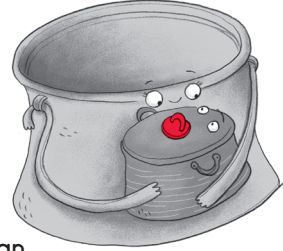
DOĞURAN KAZAN

Ödünç bir kazan alır Hoca bir komşusundan.
Verirken bir tencere yerleştirir içine.

Komşusu sorar: – “Bu ne?”

– “Doğurdu senin kazan.”

Komşunun ölçü olmaz sevincine.

Üç beş gün bir zaman geçer aradan.

Hoca yine kalkar, komşuya gider;

Bir iki gün için kazanı ister.

Komşu da “Hay hay!” der, “Baş üstüne!” der.

Geçer yine bir zaman.

Komşu bakar kazan gelmiyor geri;

Çekince ayağına çedikleri,

Hoca'nın evinde alır soluğu;

Sorar: – “Yahu! Bizim kazan ne oldu?”

– “Ha! Sizin kazan mı? Sizlere ömür!”

– “Aman, Hocam! Kazan bu; nasıl ölür?”

– “Komşum, vallahi saçmaladın yine.

Kazan neden ölmesin, doğursun da?

Doğurduğuna inanıyorsun da,

Neden inanmıyorsun öldüğüne?”

YOĞURT GÖLÜ

Bir gölün kenarında Hoca bir gün,
Kendi kendine bir şeyler yaparmış;
Epey yakınlarında da o gölün
Bir adamcağızın bir evi varmış.
Tam da adam geçiyormuş oradan
Hoca, elinde kaşık, suya eğildiği an.
Merak etmiş, sormuş: – “Hayrola, Hoca?
Böyle kendi kendine bu koskoca
Gölün kenarında ne yaparsın ki?”
Hemen bir doğrulup bakmış seninki;
Sonra yeniden koyulup işine:
– “Merak mı ettin? demiş.
Biraz büyükçe bir iş.”
– “Anladık, büyükçe bir iş, ama ne?”
– “Göle biraz yoğurt mayası katsam;
Şöyle bir iki kaşık...
Bir tutarsa yaşadık.”
Hiçbir şey anlamamış lakin adam;
– “Göl, demiş yoğurt mu olacak yani?
Eh Hoca, pek ömür adamsın hani!
Göl maya tutar mı? Olur iş mi bu?
Gözüm çıksın sende de akıl varsa.”
Hoca kızmış: – “Ben bilmez miyim onu?
Elbet tutmaz... Ama ya bir tutarsa?..”
